



# COP30 BRASIL AMAZONIA



---

## DEĞERLENDİRME RAPORU

# COP30 DEĞERLENDİRME RAPORU

---

## COP30'un Genel Çerçevesi

COP30, Paris Anlaşması'nın 10. yılında, Amazon'un kalbi Belém'de düzenlenerek hem sembolik hem de politik bir kırılma noktası oluşturdu.

Zirve, küresel iklim hedeflerinin mevcut gidişatla uyumsuzluğunu açık biçimde ortaya koyduğu için uluslararası aktörler tarafından **"hakikat COP'u"** olarak anılırken, aynı zamanda müzakereden çok uygulamayı öne çıkaran ve etkilerinin COP31'e de yansması beklenen bir **"aksiyon COP'u"** niteliği de taşıdı.

Zirve süreci, fosil yakıt ihracatçıları ile fosilden çıkış talep eden ülkeler arasındaki sert gerilimlere rağmen çok taraflılığın halen işlediğini gösterdi. Sonuç olarak 190'dan fazla ülkenin üzerinde uzlaştığı resmi bir sonuç metni kabul edildi.

# KÜRESEL SONUÇLAR

## 1. NDC 3.0 ve 1,5°C Açığı

FCCC'nin NDC Sentez Raporu; ülkelerin açıkladığı mevcut planlar uygulansa dahi 2035'teki emisyon azaltımının olması gereken seviyeden oldukça düşük kaldığını gösteriyor.

~%60

GEREKLİ AZALTIM

%19-24

MEVCUT PLANLARLA  
MÜMKÜN OLABİLEN

➤ Bu fark, COP30'un temel mesajını oluşturdu:  
**"Küresel iddia artırılmalı."**

## 2. Enerji Dönüşümü ve Fosil Yakıtların Çıkmazı

Zirvede fosil yakıtlardan çıkış yönünde güçlü bir talep olsa da sonuç metni açık bir "phase-out" kararı içermedi.

- COP28'de kabul edilen **"fosil yakıtlardan uzaklaşma"** ifadesine atıf yapıldı,
- Ancak ülkeler arasında bağlayıcı bir takvim belirlenemedi.

Buna karşın Hollanda-Kolombiya öncülüğünde **COP dışı, gönüllü bir fosil çıkış koalisyonu** oluşturuldu; COP31'de raporlama yapılacak.

### 3. Uyum Finansmanı: Artış Var, Gecikme Var

COP30'un somut ilerlemelerinden biri **uyum finansmanının en az üç katına çıkarılması** taahhüdünün kabul edilmesiydi.

Fakat kritik sorun:

➤ **Hedef 2030'dan 2035'e ertelendi.**

Bu nedenle birçok ülke bu sonucu "aciliyetle uyumsuz" olarak nitelendirdi.

### 4. Adil Geçiş Mekanizması

COP30'un en olumlu çıktılarından biri, **işçilerden kadınlara, yerli halklardan kırılgan gruplara kadar tüm toplulukların haklarını güvence altına alan** adil geçiş mekanizmasının kabul edilmesi oldu.

### 5. Ormansızlaşma ve Amazon Gündemi

Resmi müzakere metnine güçlü bir ormansızlaşma yol haritası girmedi. Bunun yerine BM süreci dışında Tropical Forest Forever Facility (TFFF) adlı girişimler gibi gönüllü mekanizmalar ve fonlar üzerinden ilerletilmeye çalışılıyor.

# TÜRKİYE AÇISINDAN COP30 DEĞERLENDİRMESİ

## 1. Türkiye'nin NDC 3.0 Açıklaması

Türkiye 2035 hedefini açıkladı:

**643 Mt CO<sub>2</sub>e**

(2023'e göre yaklaşık %16 artış)

Bu hedef;

- Mevcut eğilimden yüksek bir artış öngörüyor
- 1,5°C hedefiyle uyumsuz
- 2053 net sıfır hedefine ulaşmak için gerçekçi olmayan yıllık azaltım oranları gerektiriyor.

## 2. Ormanlar ve Ekosistemler

Ormanlık alan bazı göstergelerde artsa da ormanların net karbon yutak kapasitesi son 8 yılda yaklaşık %50 azaldı.

### Temel riskler:

- Büyük yangınlar
- Maden ve enerji izinlerinin genişlemesi
- Torba yasa ile zeytinlikler ve koruma alanlarında zayıflayan mevzuat

***Bu tablo, COP30'un doğa temelli çözüm odaklı yaklaşımıyla çelişiyor.***

### 3. Enerji Politikaları: Çelişkili Bir Tablo

#### Olumlu Taraf

- Güneş ve rüzgar üretimi **2024'te** rekor artış gösterdi.
- **2035'e kadar** yenilenebilir kurulu gücün dört katına çıkarılması planlanıyor.

#### Olumsuz Taraf

- Elektrik üretiminin **%55'i** fosil yakıtlardan geliyor. <
- Kömür teşvikleri sürüyor, yeni kömür yatırımları gündemde. <

Türkiye'nin enerji dönüşümü güçlü bir yenilenebilir büyümesi ile devam ederken kömür teşvikleri ve yeni fosil yatırımları nedeniyle çelişkili bir görünüm sergiliyor.

***Bu çelişki, Türkiye'nin net sıfır vizyonunu zayıflatıyor.***

# TOPLUMSAL ETKİLER

*COP30 çıktıları ve COP31'e hazırlık süreci, iklim krizinin toplumun tüm kesimleri üzerindeki etkilerini belirginleştirmiştir. Aşağıda en önemli toplumsal etkiler özetlenmektedir.*

## Bireyler

- Artan enerji ve gıda maliyetleri **hane bütçelerini** etkiliyor.
- Su, atık ve enerji verimliliği gibi **sürdürülebilir yaşam davranışlarına** yönelik beklentiler artıyor.
- **Afet riski iletişimi** ve **iklim farkındalığı** günlük yaşamın parçası haline geliyor.

## Çocuklar

- Sıcaklık, afetler ve hava kirliliği nedeniyle **sağlık ve güvenlik riskleri** yükseliyor.
- **İklim-okuryazarlığının** müfredata entegrasyonu güçleniyor.
- **Güvenli okul ve erken uyarı uygulamalarının** yaygınlaşması bekleniyor.

## Gençler

- Yeşil beceriler, iklim teknolojileri ve döngüsel ekonomi alanlarında **yeni fırsatlar** oluşuyor.
- Gençlerin COP süreçlerinde ve **karar alma mekanizmalarında görünürlüğü** artıyor.
- Beceri ve fırsat eşitsizliği **önemli bir risk** olmaya devam ediyor.

## Kadınlar

- **Afetler, su-tarım riskleri ve artan bakım yükü** kadınları daha çok etkiliyor.
- Adil geçiş yaklaşımı kadınların **iklim politikalarındaki rolünü** güçlendiriyor.
- Kadın kooperatifleri ve girişimciler için **yeşil finansman ve sürdürülebilir üretim destekleri** artma potansiyeli taşıyor.

## Girişimciler & Kobiler

- Karbon raporlaması, sürdürülebilir tedarik zincirleri ve verimlilik standartları **yeni yükümlülükler** getiriyor.
- Yeşil finansman ve dönüşüm fonları **KOBİ'ler için fırsatlar** yaratıyor.
- **Teknik kapasite ve uyum maliyetleri** bazı işletmeler için risk oluşturuyor.

## Hükümetler & Yerel Yönetimler

- Belediyelerin iklim eylem planlarını güncelleme ve uyum projelerini **genişletme ihtiyacı** artıyor.
- **Doğa temelli çözümler ve afet dayanıklılığı** öncelikli alan haline geliyor.
- Finansman ve teknik kapasite eksikliği **yerel düzeyde en kritik zorluk** olarak duruyor.

# COP31'E GİDERKEN

**COP31 Başkanı ve ev sahibi** ülke olarak Türkiye; müzakereler başkanlığını üstlenecek **Avustralya** ile birlikte, yalnızca bir iklim zirvesine değil, **iklim diplomasisinin yönünü belirleyecek kritik bir dönemece** hazırlanıyor.

➤ **COP31, Türkiye için bir iklim zirvesinden daha fazlası: İklim politikalarını dönüştürme, toplumsal katılımı artırma ve uluslararası görünürlüğü güçlendirme fırsatı.**

## 1. Küresel Bağlam: Artan İddia Gerekliliği

COP30'un ortaya koyduğu tablo, mevcut iklim politikalarının 1,5°C hedefiyle **uyumsuz olduğunu** ve tüm ülkelerin **iddiasını artırması** gerektiğini gösteriyor.

- **NDC hedefleri**
- **Uyum finansmanı**
- **Adil geçiş**

COP31'e giden süreçte küresel gündemin temel unsurları haline geliyor.

## 2. Türkiye'nin İç Politika Gündemi

Türkiye, **COP31'e ev sahipliği** yaparken iklim politikalarını güçlendirme sorumluluğuyla karşı karşıya.

- Yenilenebilir enerjide kaydedilen büyümeye rağmen,
- Kömür teşvikleri ve yeni fosil yatırımları nedeniyle

Türkiye'nin enerji profilinde **çelişkili bir tablo** oluşuyor.

Bu durum, **net sıfır vizyonunun güçlenmesini geciktiriyor.**

## 3. Toplumsal Katılım ve Adil Geçiş

COP31 süreci, **toplumun tüm kesimlerini** kapsayan bir dönüşüm fırsatı sunuyor.

- **Gençlerin** iklim hareketindeki rolü,
- **Kadınların** adil geçiş mekanizmalarındaki görünürlüğü,
- **Yerel yönetimlerin** afet ve uyum kapasitesi,
- **Girişimcilerin** yeşil ekonomiye yönelimi

bu dönemin **en kritik sosyal dinamikleri** olarak öne çıkıyor.

## 4. Türkiye İçin Fırsat: Güçlü Bir Ev Sahipliği

Türkiye'nin COP31'de güçlü bir ev sahipliği sergilemesi; **yalnızca diplomatik müzakereleri yürütme kapasitesine değil, kendi ulusal iklim politikalarını güçlendirme iradesine** de bağlı olacaktır.

Ev sahipliğinin başarı düzeyi, **Türkiye'nin süreci sadece lojistik ve prestij boyutuyla mı ele alacağı, yoksa bu fırsatı iklim taahhütlerini gözden geçirip dönüşümü hızlandırmak için samimi bir çerçevede mi değerlendireceğiyle** doğrudan ilişkili olacaktır.

**Sivil toplumun sürece ne kadar anlamlı şekilde dahil edileceği katılımcılığın gerçek anlamda ne kadar destekleneceği, COP31'in kapsayıcılığı açısından belirleyici bir unsur olacaktır.**

Bu bağlamda güçlü bir ev sahipliği;

- **Ulusal politikaların güçlendirilmesine,**
- **Şeffaflık ve hesap verebilirliğin artırılmasına,**
- **Çok paydaşlı iş birliklerinin genişletilmesine,**
- **Karar alma süreçlerinde sivil toplum ve yerel aktörlere gerçek alan açılmasına dayanan bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir.**



# COP30 BRASIL AMAZONIA



---

## DEĞERLENDİRME RAPORU